

OBSAH

Předmluva	13
I. ÚVOD	18
1 Metodologie ve filozofické tradici	19
2 Pojetí metodologie	21
3 Hypoteticko-deduktivní model	25
4 Teze o symetrii	26
5 Normy versus aktuální praxe	28
6 Falzifikacionismus	29
7 Kontext objevu a kontext ospravedlnění	31
8 Sociální a přírodní vědy	32
Shrnutí	33
Literatura	34
A. Základy metodologie vědy	37
II. KARL RAIMUND POPPER	38
1 Život Karla Raimunda Poppera	39
2 „Oba základní problémy teorie poznání“ (1979)	42
3 „Logika vědeckého bádání“ (1934)	45
4 „Otevřená společnost a její nepřátelé“ (1945)	62
5 „Bída historicismu“ (1965)	64
6 „Domněnky a vyvrácení“ (1969)	68
7 „Objektivní poznání. Evoluční pojetí“ (1972)	71
8 „Mýtus o předpokladech“ (1994)	73
9 Ostatní díla	76
10 Kritika Poppera	79
11 Výklady Poppera v ekonomii	82
Shrnutí	86
Literatura	87

III. THOMAS KUHN	91
1 Život	91
2 „Struktura vědeckých revolucí“	93
3 Koncept paradigmatu	96
4 Věda jako řešení hádanek	99
5 Anomálie a vědecké objevy	102
6 Nová teorie jako důsledek krize	104
7 Podstata vědeckých revolucí	107
8 Relativita metodologie	113
9 Kritika Kuhna	118
10 Výklady Kuhna v ekonomii	122
Shrnutí	127
Literatura	128
IV. IMRE LAKATOS	130
1 Život	130
2 „Metodologie vědecko-výzkumných programů“ (1978)	132
3 Omyl naivního falzifikacionismu	134
4 Alternativa metodologického falzifikacionismu	139
5 Tvrdé jádro a ochranný pás	142
6 Popperovský versus kuhnovský přístup	145
7 Historie vědy a její racionální rekonstrukce	147
8 Proč Koperníkův program zvítězil nad Ptolemaiovým?	150
9 Newtonův vliv na vědecké standardy	153
10 Výklady Lakatose v ekonomii	155
Shrnutí	160
Literatura	162
V. PAUL FEYERABEND	165
1 Život	165
2 „Proti metodě“ (1975)	168
3 Věda jako anarchistický podnik	172
4 Pluralistická metodologie	175
5 Svazující racionalita	179
6 Kritika šovinismu vědy	183
7 Otrockví rozumu	186
8 Kritika	189
9 Rétorika ekonomie v podání McCloskey	192

Shrnutí	197
Literatura	198
B. Metodologické spory v ekonomii.	201
VI. PREHISTORIE EKONOMICKÉ METODOLOGIE	
V 19. STOLETÍ	202
1 Adam Smith	202
2 David Ricardo	206
3 Nassau W. Senior	209
4 John Stuart Mill	212
5 John Elliot Cairnes	220
6 John Neville Keynes	224
Shrnutí	227
Literatura	228
VII. PRVNÍ SPOR O METODU -	
MENGER VERSUS SCHMOLLER	232
1 Akademické pozadí	233
2 Wilhelm Roscher	235
3 Carl Menger a Zkoumání o metodě společenských věd	238
4 Gustav Schmoller	243
5 Interpretace prvního sporu o metodu	246
6 Zhodnocení	250
Shrnutí	255
Literatura	256
VIII. ROBBINS VERSUS HUTCHISON	
1 Robbinsova esej	259
2 Robbins a rakouská ekonomie	267
3 Hutchisonova pozice	269
4 Další Hutchisonovy příspěvky	275
5 Hodnocení	279
6 Buchananova kritika Robbinse	281
Shrnutí	285
Literatura	286

IX. SPOR O FRIEDMANŮV INSTRUMENTALISMUS	288
1 Instrumentalismus ve filozofické tradici	288
2 Přínos Friedmana pro ekonomickou teorii	290
3 „Metodologie pozitivní ekonomie“ (1953)	292
4 Další metodologické práce	296
5 Kritici Friedmana	299
6 Obhájci Friedmana	307
7 Četl Friedman metodologii?	311
Shrnutí	314
Literatura	315
X. HUTCHISON VERSUS MACHLUP	317
1 Život a dílo Fritze Machlupa	317
2 Problém verifikace v ekonomii	320
3 Hutchisonova odpověď	325
4 Machlupova replika	326
5 Hodnocení	327
6 Postulát racionality	328
7 Machlupův ideální typ	332
Shrnutí	335
Literatura	336
XI. SPOR O KEYNESE	337
1 Postavení Keynesese v ekonomické teorii	338
2 Filozofický vývoj Keynesese	339
3 Vliv George Edwarda Moora	341
4 Keynesovy rané filozofické eseje	343
5 Pojednání o pravděpodobnosti	346
6 Obecná teorie	349
7 Ekonomie jako morální věda	352
8 Vývoj keynesiánství	355
9 Babylonský přístup postkeynesiánství	357
10 Zhodnocení	360
11 Byl Keynes realista?	364
Shrnutí	368
Literatura	369
XII. SPOR O OPERACIONALISMUS	372
1 Bridgmanův operacionalismus	372
2 Samuelson a ekonomická teorie	374

3	Samuelsonův operacionalismus	376
4	Machlupova kritika	378
5	Samuelsonův druhý příspěvek	380
6	Fritz Machlup: „Operační pojmy a duševní konstrukty“ (1960)	382
7	Wongova kritika teorie projevených preferencí	388
	Shrnutí	390
	Literatura	391
XIII. SPOR O SCIENTISMUS		394
1	Neorakouský přístup	394
2	Hayekův teoretický přínos	397
3	Hayekova metodologie	399
4	Kontrarevoluce vědy	401
5	Stanovisko K. R. Poppera	417
6	Rozdíly mezi sociálními a přírodními vědami	424
	Shrnutí	427
	Literatura	428
XIV. SPOR O MARXISMUS		431
1	Život a dílo Karla Marxe	432
2	„Ke Kritice politické ekonomie“ (1859)	435
3	„Kapitál“	437
4	Transformační problém	440
5	Marxova metodologie	442
6	Stanovisko K. R. Poppera	447
7	Debata o analytickém marxismu	451
8	Přístup kritického realismu	456
9	Zhodnocení	460
	Shrnutí	463
	Literatura	464
XV. SPOR O INSTITUCIONALISMUS		468
1	Starý institucionalismus	469
2	Karteziánská tradice a neoklasická ekonomie	475
3	Holistický přístup	478
4	Otázka hodnotové neutrality	480
5	Výklady kritického realismu	482
6	Postmoderní výklady	485
7	Zhodnocení	487

8	Nebezpečí relativismu	490
9	Nová institucionální ekonomie	492
10	Je ekonomie evoluční vědou?	496
11	Ignoruje neoklasická ekonomie instituce?	498
	Shrnutí	501
	Literatura	502
XVI. SPOR O FALZIFIKACIONISMUS		505
1	Mark Blaug: Obhajoba falzifikacionismu	505
2	Bruce Caldwell: Kritika falzifikacionismu a metodologický pluralismus	513
3	Wade Hands: Reflexe bez pravidel	519
4	Lawrence Boland: Základy ekonomické metody	522
5	Vztah k obecné teorii vědy	526
6	Volba mezi teoriemi	529
	Shrnutí	531
	Literatura	532
C. Závěry		535
XVII. METODOLOGICKÉ HODNOCENÍ NEOKLASIKY		536
1	Teorie spotřebitelského chování	537
2	Teorie firmy	539
3	Teorie dílčí rovnováhy	541
4	Teorie všeobecné rovnováhy	543
5	Teorie mezní produktivity	545
6	Keynesiánci versus monetaristé	547
7	Teorie lidského kapitálu	552
8	Teorie rodiny	554
9	Postulát racionality	556
	Shrnutí	557
	Literatura	558
XVIII. JE KLÍČEM EKONOMICKÝ PŘÍSTUP K METODOLOGII?		561
1	Sociologie vědy	561
2	Ekonomie vědy	565
3	Organizace vědeckého bádání	568

4	Poptávka a nabídka vědců	570
5	Vědecký trh	572
6	Problém kruhu	574
7	Je popperovské východisko legitimní?	577
	Shrnutí	579
	Literatura	580
	Summary	583
	Zusammenfassung	589
	Věcný rejstřík	595
	Jmenný rejstřík	600